

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Introvertnosťou ku katarzii. Lyrický svet v tvorbe Jána Motulku

Autor: PhDr. Jozef Brunclík, PhD.

Oponent: Doc. PhDr. Igor Hochel, PhD.

V slovenskom akademickom prostredí nie je celkom bežné, že sa ako habilitačná práca predloží už vydaná vedecká publikácia, hoci v dávnejšej minulosti to až také ojedinelé nebolo. Tento postup osobne veľmi vítam, pretože v takomto prípade je jasné, že nejde o účelovo vytvorený text, ktorý má splniť predovšetkým pragmatickú funkciu (poslúžiť ako prostriedok na dosiahnutie habilitácie), ale text je naozaj výsledkom systematického bádania a bytostného záujmu a zanietenia jeho autora.

Práca PhDr. Jozefa Brunclíka, PhD. *Introvertnosťou ku katarzii. Lyrický svet v tvorbe Jána Motulku*, ktorú vydal v tomto roku, je ucelenou monografiou o poézii tvoreu, ktorý prevažne nestál v popredí vývinových pohybov, skôr sa dostával – aj v dôsledku politických pomerov a ideologických tlakov – do úzadia, avšak jeho dielo má svoje nesporné estetické hodnoty. Napísať takúto monografiu je náročná úloha, čo platí vtedy, ak sa autor neuspokojí len s dajakým chronologickým sumarizovaním bio- a bibliografických faktov a povrchným opisom tematických plánov jednotlivých diel. To – zdôrazňujem – nie je prípad J. Brunclíka, ktorý si stanovil ciele oveľa náročnejšie. Jeho práca sa nepochybne usiluje rehabilitovať Jána Motulku ako básnika, pokúša sa dokázať (a úspešne), že mu v dejinách slovenskej poézie prináleží čestnejšie miesto, než mu dosiaľ priznala literárna kritika a historiografia. Jej prednosťou je, že to nerobí – hoci Brunclíkova sympatia k básnikovi je evidentná – adoračným spôsobom, ale dôslednou estetickou analýzou a interpretáciou.

Pokiaľ ide o literárnohistorický prístup, J. Brunclík sa v publikácii prejavuje ako veľmi dôsledný a dôkladný bádateľ, usilujúci sa o to, aby jeho pozornosti neunikol nijaký podstatný prameň či meritórny hlas. Všimnúť si napríklad môžeme, ako precízne sa v kapitole *Motulkova spojitosť s katolíckou modernou v literárno-kritickom kontexte* vyrovnáva s otázkou, či Ján Motulko patrí do katolíckej moderny, alebo nie. Uvádza množstvo zaujímavých formulovaných, no i protichodných názorov. Napriek uvedenej precízности si však dovoľím malú kritickú poznámku – autor túto otázku nechal otvorenú, vyriešil ju tak trochu

šalamúnsky, keď píše (s. 28): „Aj pre uvedené dôvody (uvádzam tie, ktoré autor monografie vymenoval vyššie: svetonázor, spiritualita, tematické a motivické zameranie poézie – pozn. I. H.) by Ján Motulko (laik) mohol byť duchovne spriaznený s katolíckou modernou. Tomu sa však prieči jeho celoživotný postoj, zakladajúci sa na introvertnej povahe hlbavého intelektuála – nikdy nechcel nikam patriť, aby príliš nevyčnieval; vždy si totiž vystačil sám so svojou rodinou a poéziou.“ Ak by sme katolícku modernu chápali prísne ako „skupinu“, ktorá formulovala svoj program a ku ktorej sa ktosi hlási či nehľási, Motulko by do nej zrejme nepatril. Ak ju však správne chápeme ako estetický prúd, ku ktorému sa radia autori istej (rovnakej) myšlienkovvej a duchovnej orientácia, Motulko tam určite patrí. Autor (básnik) v tomto smere napokon ani nemá hlavné slovo (to má kritika či literárna historiografia) a rozhodne tu nezohráva rolu jeho introvertnosť či upätosť na rodinu. Poznámam, že toto je moja jediná zásadnejšia kritická výhrada voči metodológii J. Brunclíka, ktorú uplatnil vo svojej monografii.

Čo sa týka biografických faktov a okolností nie vždy jednoduchej Motulkovej existencie, ku cti tvorcu monografie treba pripísať nielen to, že sa s nimi dokonale zoznámil, pričom bol v tomto smere aj objaviteľom či prvolezcom, pozná aj detaily súvislostí, ale i to, že s nimi pracuje veľmi uvážene, využíva ich v tej miere, v akej pomáhajú ozrejmiť vývin autorskej osobnosti, jej zmysľovanie, resp. sú interpretačnými oporami pri výklade estetiky jednotlivých zbierok či básní. Autor ich dokázal zakomponovať do celku monografie veľmi organicky. Podotýkam, že sa mu skutočne podarilo presvedčivo zachytiť vývin Motulku ako tvorcu v kontexte vývinových premien celej slovenskej literatúry v danom období.

Ak som povedal, že J. Brunclík sa vo svojej práci prejavuje ako dôkladný literárny historik, chcem ešte zdôrazniť, že je historikom v pravom slova zmysle, čo znamená, že sa neuspokojuje so zistením a overením faktov, ale hľadá ich „hlbkový“ význam. Má vyvinutý zmysel pre výklad konkrétnych kontextov a – čo je mimoriadne cenné – pre uchopenie estetických princípov autorskej poetiky, špecifik a osobitostí jeho lyrickej výpovede. Výsledkom jeho systematického výskumu a uvažovania je práca, ktorá skutočne odhaľuje „lyrický svet“ básnika, osvetľuje jeho umelecké videnie a cítenie. Ako taká je nesporným prínosom k poznaniu vývinových pohybov a premien slovenskej poézie 20. storočia. Jej kvalita je napokon už podporená posudzovateľmi, ktorí ju čítali pred zadaním do tlače: prof. PhDr. Peter Liba, DrSc., doc. PhDr. Martin Kučera, CSc. (tretím posudzovateľom som bol ja).

Posudzovaná monografia (habilitačná práca) sa vyznačuje kvalitnou štylistikou, pre ktorú je charakteristické, že odborné zameranie textu a využívanie odbornej terminológie nejdú na úkor zrozumiteľnosti a plynulosti výkladu, resp. čítania. Formulácie J. Brunclíka sú jasné a presné, prejavila sa tu jeho dnes už bohatá pedagogická skúsenosť vysokoškolského učiteľa literatúry. Čo sa týka jazykovej stránky textu, treba podotknúť, že vzhľadom na to, že ide o vydanú knihu, text prešiel bežnou redakčnou a dôslednou jazykovou korektúrou, takže v ňom nenachádzame jazykové chyby či preklepy. Predsa však sa chyba vkradla do nadpisu kapitoly, ktorú som uviedol, slovo „literárno-kritický“ je v nej so spojovníkom, hoci správne má byť „literárnokritický“ (bez spojovníka). Z formálneho hľadiska treba ešte vyzdvihnúť dôkladné spracovanie poznámkového aparátu, prameňov, obrazovej prílohy a menného registra, čo by malo byť samozrejmosťou, ale nie vždy je.

Monografia *Introvertnosťou ku katarzii. Lyrický svet v tvorbe Jána Motulku* spĺňa kritéria náročnej vedeckej práce, preto odporúčam, aby jej autorovi bol po habilitačnom konaní udelený vedecko-pedagogický titul docent (v študijnom odbore 2.1.23 teória literatúry a dejiny konkrétnych národných literatúr).

Nitra 6. septembra 2017

Doc. PhDr. Igor Hochel, PhD.